Veľká Morava (Veľkomoravská ríša) :)

Prvý štátny útvar západných Slovanov.

Podľa franských prameňov existovali na území dnešnej južnej Moravy a juhozápadného Slovenska dve slovanské kniežatstvá: Staromoravské (Moravské), ktorému vládol knieža Mojmír, a Nitrianske, ktorému vládol Pribina. Okolo roku 833 vyhnal Mojmír Pribinu z Nitry a spojil obe kniežatstvá pod svojou vládou, čím vznikla Veľká Morava.

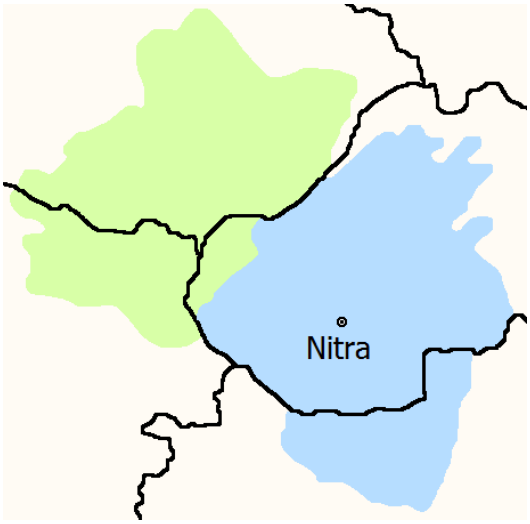

Moravské kniežatstvo a Nitrianske kniežatstvo

Od začiatku jej hrozilo nebezpečenstvo útokov Východofranskej ríše, pretože franský panovníci, ktorí boli korunovaní pápežom za rímskych cisárov, si robili nároky na vládu nad celou kresťanskou Európou. Mojmírov nástupca knieža Rastislav (846-870) si uvedomoval, že slobodu a nezávislosť Veľkej Moravy ubráni len jej oslobodením spod cirkevnej závislosti od franských kňazov a biskupov. Obrátil sa preto na byzantského cisára Michala III. so žiadosťou o vyslanie kňazov, ktorí by šírili na Veľkej Morave kresťanstvo a vzdelanie v slovanskom jazyku. Cisár poveril v roku 863 touto úlohou bratov Cyrila Konštantína a Metoda, ktorí pochádzali z gréckeho Solúna a poznali jazyk južných Slovanov. Na Veľkej Morave bratia šírili kresťanstvo a vzdelanie, vychovávali mladých kňazov, pozdvihli slovanský jazyk na úroveň latinčiny a gréčtiny. Ich činnosť narážala na nevôľu franských kňazov, čo vyústilo v sporoch o slovanskú bohoslužobnú reč. Pápež ho vyriešil v prospech oboch bratov a Veľká Morava dostala samostatnú cirkevnú správu na čele s arcibiskupom Metodom, čím sa zbavila priamej závislosti od Východofranskej ríše. Východofranskí panovníci sa však nevzdávali snáh získať moc na Veľkej Morave. Po niekoľkých neúspešných vojenských výpravách získali na svoju stranu Rastislavovho synovca Svätopluka, ktorý vydal Rastislava Karolmanovi, ten ho dal oslepiť a uvrhnúť do doživotného žalára. V roku 871 keď vypuklo na Veľkej Morave všeobecné povstanie, východofranský panovník sem poslal vojsko na čele so Svätoplukom. Ten sa však pridal na stranu povstalcov a ujal sa vlády na Veľkej Morave. Prvé roky jeho vlády boli naplnené vojnami s Východofranskou ríšou, s ktorou nakoniec uzavrel mier. Veľkú Moravu vojnami rozšíril na východe až do Potisia, na severe k hornému toku Odry a Visly, pripojilo k nemu územie českých a lužických kmeňov. Krajina tak získala charakter ríše. Svätopluka I. nazývali predstavitelia významných európskych štátov aj kráľom. V snahe vyhnúť sa sporom s Východofranskou ríšou podporoval činnosť ich kňazov na Veľkej Morave, ktorí sa pričinili o to, že po Metodovej smrti nitriansky biskup Wiching so súhlasom Svätopluka zničil jeho dielo na Veľkej Morave. Metodovi žiaci po vyhnaní odišli do Bulharska, kde rozvinuli bohatú literárnu činnosť, ktorá sa šírila do všetkých slovanských krajín. Silný štát sa po smrti Svätopluka I. v roku 894 za vlády jeho nástupcu Mojmíra II. začal rozpadať. Zároveň sa musel brániť Východofranskej ríši a nájazdom maďarských kmeňov, ktoré si po bitke pri Bratislave v roku 907 podrobili východnú časť Veľkej Moravy.

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania

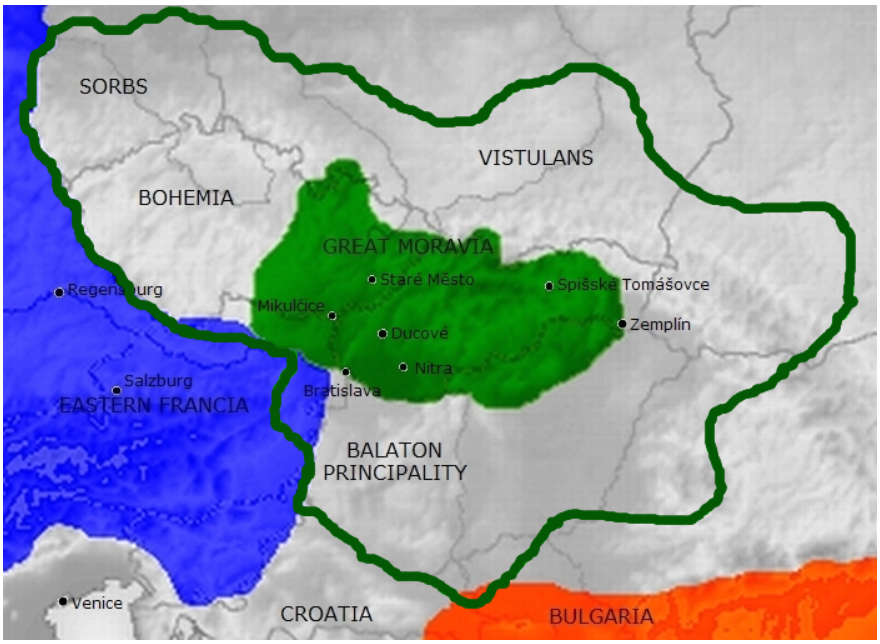

Približná mapa jadra a maximálneho rozsahu Veľkej Moravy

Po roku 906 písomné správy o Veľkej Morave chýbajú. O kultúre a hospodárstve Veľkej Moravy sa dozvedáme jednak z prameňov hmotnej kultúry, jednak z literárnych prameňov. Z opevnených hradísk sa vyvinuli veľkomoravské mestá (Mikulčice pri Hodoníne, Pohansko pri Břeclavi, Bratislava, Nitra), archeológovia objavili základy kamenných stavieb, najmä kostolov, v hrobkách a hroboch sa našli bohaté zlaté a strieborné šperky, bronzové pozlátené ostrohy, železné meče, kopije, vojnové sekery, nádoby z pálenej hliny, drevené kovaná vedrá. Našli sa pozostatky po sklárskej výrobe, spracovaní parohov, kostí, kože, dreva. Zamestnaním obyvateľov vidieckych osád bolo poľnohospodárstvo. Pôdu obrábali pluhom so železnou radlicou, používali motyky rýle. Pestovali raž, pšenicu, jačmeň, ovos. Žali železnými kosákmi a kosami, múku mleli v žarnovoch. Obchodovali najmä s byzantskou a franskou oblasťou, ale aj so Škandináviou a Kyjevskou Rusou. Kultúrny rozvoj sa stal zdrojom vzdelanosti všetkých Slovanov. Metodovi žiaci zdokonalili slovanské písmo a nazvali ho cyrilikou, ktorú po úprave na azbuku, ktorú dodnes používajú niektorí východní a južní Slovania. Tradície Veľkej Moravy sa stali hlavnou súčasťou slovenských národnooslobodzovacích a štátotvorných úsilí.



Pribina



Mojmír I.



Rastislav



Svätopluk



Konštantín a Metod

Copyright © 2013 - 2026 Encyklopédia poznania